

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'

INGEDELMEVEL,

XXXXXXXXXX

Nro 6.

Költ Bétsben, Bold. Alfzony Havának (Januáriusnak)
 19-dik napján 1798-dik Elztendőben.

Olasz Országi Tudósítások:

A' Ts. Kir. Felség Olasz-Országi Sere-
 gének Vezére Haditárnokmester Gróf *Wal-*
lis, a' kormányozása alatt lévő Ármádiá-
 iak egy Tsapatjával (Kolonjával) bé-ment
 Jan. 9-dikénn, Udinéba, és Cividáléba;
 Jan. 10-dikénn, egy más tsapat, Hertzeg
Reusz Feldmarschallieutenánt' vezérlése
 alatt, el foglalta *Palmanovát*, *Cotroipót*,
 F

és *Resciutot*. Mindenütt örvendezve fogadták a' Lakosok Katonáinkat. — Velelente Városa felé, nem indulhattak volna Vitézeink Triest alól Jan. 9 di én, ha akartak volna is: mert oly szörnyű szélvész volt, mely a' szekereken is felborogatta.

A' Cisalpina Respublika' Törvényhozó-Gyűléséből, ki-léptek némely Ex-Velelentei Revólútzionista-Tagok, abból az okból: mivelhogy nem a' Cisalpina Respublika választotta Öket; hanem tsak *Bonaparte*.

Német Biroda'li Tudósítások.

Frankfurt Városa, a' mely 28 ágyúkat adott vala költsön *Moguntziának*: visszakarta *Déc. 29* di én.

A' *Moguntziaknak*, jó étellel 's itallal kellett traktálni, továbbírendelésekig, a' hozzájuk *Déc. 30* di kán bé-szállott *Frantziákat*, 's ágyat is adni nékiek. Igazán írta a' *Neuwiedi Újság*: *Multiplicasti gentem, sed non multiplicasti laetitiam — Moguntiae.* — *Jan. 6* di kán, úgy nevezett Szabadság' faja állítatott fel, 's ugyan az nap oda érkezett *Rudler* Polgár is, ki-re a' *Rajna'* bal-meljekei Német Tartományoknak előre való elintézése vágyon bízattatva a' *Fr. Direktóriumtól*.

Rastadtba vissza fog e' menni *Bondaparte*? bizonytalan.

Falkenstein Grófságban Jan. 2-dikán minden Kalfszák es Cancelláriák el petteztettek Fr. Kommilzfariusok által; az addig való Tisztviselők; el bocsáttattak hivataljaikból, es a' Lakosok kényszerítették a' Fr. Respublika' hívségére esküdni.

Helvétziai Tudósítások: — Mind magános, mind közönséges Levelek írták, hogy Basileába, 3 ezer Frantziák mentek bé: de ez a' hír még eddig meg nem igazódott. — Leg-nagyobb része a' Kantonok' Kormányzékeinek nem akar változtatást tenni az eddig való igazgatás' formájában. A' Basileai Elöljárók között tsak egy találkozott, a' ki javasolta közönséges tanátsban, hogy a' Mezőségi-Lakosokat is részeltetni kellene a' polgári jusokban: de úgy fel-zúdáltak ellene a' többek, hogy azonnal vissza-vette a' maga feltételeit. Sőt magok is a' Lakosok annyira írtóznak az új frantziáskodás pestisétől: hogy midőn mostanság *S. Cyr* nevű Frantzia Generálisnak két Adjutánsai Bernában lettek volna egy Levéllel: bátorságnak okáért két Helvétus Tisztek által kellett őket visszakísértetni. A' *Bernai* es *Salodurumi* (Solothurni) Kantonok' Kormányzékei; nem tsak protestáltak, a' Basileai Püspök-

séghez tartozó Birtokoknak a' Fr. ák által lett el foglaltatása ellen; hanem egy igen hathatós Hirdetményt is adtak ki, a' melyben buzdították a' Népet, hogy keljen fel általjában, és segítse őket köz-erővel, a' hajdani igazgatás' formájának fenn-tartásában. Egyfzersmind a' Bernai Kormány-szék, 10 Batalionokat indított *Erlach* Generális' kormányozása alatt a' Kánton' napnyúgoti széleire, más Sereg-osztályjainak is parantsolt; hogy készen tartsák magokat ágyúikkal. Más Kántonokból is várattatnak Bernába Követek, hasonló készülétek végett. Nevezetesen a' *Zürchi* (Tigurumi) *Lucerni*, *Freyburgi*, és *Solothurni* Kántonok el kezdetek már fel-készíttetni az ő részekről a' köz-védelemre meg-kívántató Katonaságot.

Helvétzia' Históriájának nevezetes Írója *Müller*, egy Levelet adott ki mostanság nyomtatásban, melyet egész Helvétziához intézett, melyben ajánlja ezen Respublika minden részeinek az egymással való szorossabb özfzfe-atyafiasodást, 's javasolja nékik, hogy felejtsék el a' Kántonok között lévő határokat; 's a' Városok és Mezőségek között lévő köfalakat.

Frantzia Tudósítások.

A' Párisi Újságok, sok magános hadi segítségeket számlálnak elő, melyekkel ön-

ként kívánja elő-segíteni a' Fr. Nemzet, az Anglusok ellen erányzott szándékot. Ezen fel-buzdúláson építvén a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts, 80 millióra határozta, az említett szándék' végre-hajtására, Lotériai módon, 80 ezer, ezeres részekbenn 5 prócentó interesre, költsön fel-vejendő summát. A' sors fzerént jutandó nyerések' fundusa, még nem valóság, hanem tsak reménység, t. i. az előrel' képzelt Angliai nagy nyereség. Még a' külső Nemzeteket is igyekezik meg-nyerni maga részére a' Fr. Direktórium, oly Útasítást küldvén a' más Tartományokban lévő Fr. Ministerekhez, hogy mutassák meg, milyen hasznot reménlhetnek más Nemzetek is, Angliának meg-aláztatásából, hogy t. i. a' tengeren szállítódó portékákat nem fogják azontúl oly drágán fizetni, mint most fizetteti velük Anglia. — A' meg-tiltott Anglus portékák' öszfe-kereséséhez fogatott a' Direktórium Jan. 4-dikén egész Frantzia Országban.

A' Portugallus Párisi Követ *Aranjo* Úr, Déc. 30-dikánn meg-árestáltatott Párisban, 's az Írásai el' petsételtettek. Még Jan. 2-dikánn se' vólt Párisban egész hitclességgel ki-hirdetve a' Portugalliai Udvarral kötött Békesség.

Batáviábann még most is folynak a' vetélkedések, a' jövődöbéli Igazgatás' for-

mája felől. — A' Demokrátika Konstitú-
 ziót kívánóknak nevezedik a' Izámok.

A' Genevaiak panaszosan írják, hogy
 az ő maroknyi Respublikaiok, minekután-
 na a' Frantziákhoz lett hajlása által el ide-
 genítette magától Helvétziát: fenn nem
 állhat különben, hanemha által ajánlja ma-
 gát a' Fr. Respublikának.

Ángliai Tudósítások.

A' Capi (Jó Reménység' Fokai) Ang-
 lus Hajósseregnek fel zendülését bizonyít-
 ják az újabb Tudósítások is: de egyszer-
 mind annak már a' le-tesendesedését is. A'
 dolgot így adjak elő: Aug. 21-dikénn hírt
 vévén a' Capmeljéki Hajóssereg, Angliá-
 nak Kikötőhelyeibeenn történt némely ze-
 nebonakról, mindjárt kezdett háborogni:
 Sept. 7-dikén az Adm. hajó pártot ütött,
 melynek példáját köveiték a' több hajók'
 Népei is: és magok választván magoknak
 Vezéreket, tsupan azoknak engedelmes-
 kedtek, s' panaszzaikat fel-tették írásba.
 Ily állapotban vóltak Octób. 12-dikéig, a'
 midőn végre oly foganatja lett a' vélek
 való okos bánásnak, hogy magokba-ter-
 vén, szepen le-tesendesedtek, s' vissza-tertek
 az engedelmességre: de, az előbbeni biz-
 tatásokhoz képest, mindnyájan is engedel-
 met nyertek.

Amérika-meljékénn Newfoundlandnál, *Latona* nevű Ángl. Fregáton pártot ütöttek a' Hajóslegények, de a' Tengeri Katonák által meg-győzöttettek, és 17-en közülök fel-akasztattak.

Anglia' partjaihoz, 12 nagy Kalmár hajók érkeztek Dec. 14-dikénn, Napkeleti-Indiából, melyeknek terhe, mintegy 70 millió forintra betsültetik.

Elegyes Tudósítások.

Bonapart'nak még tsak a' neve is nvertessé tsiná t egy Párisi Embert, mert Ez a' szerént a' rend szerént tévénn fel lottériára nyóltz számokat, a' mint állanak a' nev betüi, az Abc betüinek már bé vett rendiben, 3 szerentséssen ki jött számjai által, ötven ezer lívert nyert. A' fel-tett számok vóltak: 2, 14, 13, 1, 15, 17, 19, és 5.

Egy Republikánus Nemzet-gyűlési Tagnak *Lepelletier* Mihálynak, ki a' Párisi útszán ölettetett vala meg véletlenül, maradt egy Leánya, kit a' Respublika, ily szerentsétlen árvaságában fel-fogadott, 's közön-séges költségénn neveltet a' Rokoninál. Ebbe a' Személybe belé szeretett mostanság *Witt* nevű gazdag Hollandus Ifjú, kit a' Leány is kedvell: de még oly időben vagyon, melyben az Atyafiak' meg-egye-

zése nélkül nem mehet Férjhez: ezek pedig nem akarják, hogy a' Leányzó, *Wittel* párosodjon öfzfe. A' Direktórium közölte ezen dolgot a' Törvényhozó-gyűléssel, mely igen fenn-akadt azon, mivel-hogy nem volt még eddig Törvény róla.

Dániában a' Házassági-ügyeknek megítélése, Világi Törvényfzéseknek adatott által.

A' Prufsziai Birodalomban nagy örömet okozott, a' dohányra nézve ki-adott Kir. Rendelés: mivel azzal fel-szabadította a' Király Mindeneknek, a' dohány-termesztést, készítést 's árulást, melytől az előbbeni nrakodás alatt meg-fofztattak vala a' múltt 'esztendő' eleinn. — Nevezetes Rendelése a' Királynak az is, melyel a' Fő Konsistóriumot, önnön kéréséhez képest, fel-szabadította azon regulák alól, a' melyek alá fzorítódott vala az, az előbbeni igazgatás alatt, a' Papságra fel-szenteltetni kívánó Iffjak' vizgálására, a' tanítás sinór mértékéül ki-szabott Könyvekre, 's a' philosophicus és theologicus Könyvek' vizgálára nézve. Az említett Regulákat *Wöllner* Belső-Tanátsos dolgozta vala ki.

Az Orosz Tsászár, a' maga zsóldjába által vett Frantzia Kikölözttek' Serege,

Vezérének meg-hagyta *Conde* Hertzeget, kihez mutatott egyéb kegyelmeit azal is tetézte, hogy a' Hertzeget meg-ajándékozta egy szép jövedelmű Nagy-Priorátusával a' Málthai Rendnek, mely az Orosz Birodalomhoz újonnan kaptsolt Lengyel Tartományokban fekszik. Midőn *Conde* Hertzeg, a' Tsászártól ajándékban nyert Pétersburgi palotájába ment, mely, egykor a' *Csernicsef* Familiáé vólt, a' magatzimerével jegyes hintokat 's Inasokat talált ott a' Tsászár' grátziájából.

A' temető-helyek eránt oly rendelést adott ki a' Cisalpinus Kormányfűk, hogy kívül kell azoknak lenni ezentűl miudennűtt a' Városokonn és falukonn.

A' *Cádixi* Kikötőhelyből tsak nem mér ki-bűnni a' Spanyol Hajóssesereg: mert a' Kikötőhely előtt ugyan tsak nyóltz Ánglus hajók kerengenek: de ezeket szorgalmatossan szemmel tartatja *S. Vincent* Admirális, úgy hogy a' szűkség úgy hozvänn magával: leg-ottan egyesítesse vélek a' több hajóit.

A' Boretzethez hasonló jószágú etzet' készítésnek módját találta fel Morvábann, *Hajan* nevű jószág' Földes-Ura *Smetana* Leopold Ur, és arra kötelezte magát, hogy felénnyi árron fogja ő adni az etzet-jét, mint szokott adódni rendszerént a'

boretzet: minekokáért Ő Felsége is kegyelmessen megengedte említett *Smetana* Úrnak, hogy új esztendőig tsupán maga vehesse hasznát a' maga találmányának.

A' Bétsi Udvari Újság' tóldalékjában, két nevezetes Híradások tétettek közönséggé a' múltt Szeredánn, Egyik által *Hödel* Ferdinánd, ki hajdan Igazgatója volt a' Hetznek, meg tzafolja a' felöle futamodott hírt: mintha Ő a' Hóhéri hivatalt kérte, és meg is nyerte volna, Ezen hivatalt ellenkezőnek mondja a' maga erzenységével. A' másik Híradásban Ts. K. Theátrálista *Basille* József, keservesen panaszolkodik, hogy a' Felesége már három esztendeje hogy el ment Betsből viazfigurákkal, 's két esztendőktől fugva semmit se' tud róla. Minekokáért örökös háladatosságának ígérése mellett kér Mindent, a' ki öfzsze-találkozna a' Feleségével, hogy egy nemes gondolkozású Feleség' kötelességeire emlékeztetvén Azt, térítse vissza a' rofzsz útról, melyre láttatott el tévelyedni.

Magyar Ország

Komárom Vármegye' Ns Seregéhez az el ofzolás' alkalmatosságával intézett Bútsúzó Beszédét, Oberster M. Iffjabb Fogarasi *Nádasdy* Mihaly Ő Nagyságának már

közlöttük: közöljük most ezen szíves bú-
 tsúvételnek körülállásait is, melyek, egy-
 formán ditsőségére szolgálnak mind a' Ve-
 zérnek, mind a' kormányozasa alatt volt
 N. Vitézeknek. Ezen körülállásokat így
 adja elő egy kedves Levél. „Meg-téven
 a' szükséges rendeléseket Oberster Ö Nga
 a' Első Al-Ispánnyal, vizsza-vezette a' N.
 Sereget Dec. 28-dikán Komárom Városá-
 ba, oly épségben, a' milyenben ki-vezet-
 te volt onnét; más nap pedig a' N. Vár-
 megye' Haza' eleibe állította ki oly kato-
 nai tökelietességgel, melyet az irigység se'
 tagadhat, és a' mely egyedül a' serény
 böl'soktatásoknak 's az okos intéseknek va-
 la gyümölise. Által adván ott a' zászlót
 az a' végre ki rendelt Vármegyei Depu-
 tatióznak, négy részre osztotta igen jó mód-
 dal a' Sereget, 's minden Szakaszt két két
 Fő Tisztekre bízott oly parantsolattal, hogy
 vezetnék azokat a' magok Jarassaikbann
 (Proc-ssusai bann) lévő Stationalis (állító)
 helyekre, 's adnák által ott a' Szolga-Bí-
 ráknak. Meg-téven e' hafznos rendelést,
 bú'súzáshoz kezdett a' már közlött Beszéd-
 del, melyet vegezvén, bánatját mutató ne-
 mes indulatjának el titkolása végett ki-ug-
 ratott a' Vitézek közzül; a' Sereg pedig
 sok Éljen kiáltások között meg indult szép
 renddel, ki szabott helyeire. Maga a' Gróf
 Ur, ném. ly szükséges számadasoknak rend-

be-szedése végett 2-dik Januáriusig itt mű-
 látott; azon a' napon pedig *Buda* felé szán-
 dékozott indulni, tsupánn az Adjutáns-
 val Fő-Hadnagy *Majthényi János Úrral*.
 El is indult, de véletlen nagy pompával,
 melyel a' költsönös szívesség önként kí-
 vánta meg-tisztelni. A' vezérlése alatt volt
 Fő és Al-Tiszt Urak t. i. magok és az
 egész Sereg' nevében, sokan a' N. Várme-
 gye' Rendjei közzül is lóhátonn, kotsija'
 eleibe, 's mellé állván muzsika-szóval, úgy
 kísérték egész Szönyig; a' hol minekután-
 na fölöstökömöltek volna mindegyütt az
 E. Plébánus Úrnál: újra bútúzni kezdett a'
 meg tiszteltetett Ifjú Méltóság, szíves Tisz-
 telőtől: de mely igen el telt álmélkodás-
 sal, midőn egész Budaig való fel-készülé-
 sét ériette a' kísérő Uri Seregnek. Ezenn
 szándékot, érzékenyítő ki fejezésekkel meg
 köszönte, de azonban annyira ellenzette,
 hogy attól lehetetlen volt el nem állani
 végre a' kísérő Uraknak is. Ekkor külö-
 nösen *Csejtei István Fő-Szolga-Bíró Úrhoz*
 fordulván a' Gróf Úr, nem győzte elegen-
 dőképpen ditsérni mind önnön Személyé-
 hez, mind egész Seregéhez nyilatkoztatott
 Hazafiúi buzgóságát ezenn Úrnak. Meg-
 újítván még egyszer bútsúzását; tovább
 folytatta útját.

A' Szabolts Vármegyei Ns Seregnek
 Kállóba való szerentsés vizsgál-érkezésénn

ajánlotta a' Ns Vármegvének, a' magá E. Auditora Sóry László Úr által. A' Ns Vármegye' részéről nagy örömmel által-veettek azok, egy igen fontos Beszéd mellett, melyet Fő Notárius *Ragályi István* Úr tartott. Annakutánna mind a' 3 Sva Iron bé-sereglett a' Varos' Majorjának tágas Udvarára, 's ott négy szegeletű formába állott, a' melynek közepében, minekutánna nevezett E. Fő-Notáriusunk el olvastavólna fenn-szóval a' Királyi parantsolatnak magyar értelmét: szívre-ható ki-fejezésekkel közönte meg az Insurgens Nemességnek, Királyához 's Hazájához szívesen bizonyított hív készségét. Ezenn szep Ora-tziót sokszori örvendetes *Éljen* kiáltások váltották fel, repesvén szíve kinek kinek, a' régen óhajtott Békességnek meg-nyeréséből származott örömeiben. A' Major' Udvaráról, Vezér *Radványzky Ferentz* Úr' Hazához mentek a' N. Insurgensek, a' hől minden Katona-állítónak is meg kellett jelleni: 's mind az Állítók, mind az Állítattak és a' több Felkeltek is meg kérdezettek fejenként: Kinek, mi kívánsága lehetne?

A' 16 Szepes Városok' Camerális Administrátziójánál Actuárius *Schmitz Samuel* Úr meghalálozván, helyébe, *Mogyorósy József* Úr lett Actuáriussa, ki eddig a' Kassai Camerális Administrátziónal, Accessista-fővel szolgált.

nyilatkoztatott szíves örömeket a' Rendeknek, 3-dik rendbéli hozzánk útasított be-
tesz Tudósítás is magasztalja, melyből ol-
vassuk, hogy a' mindenfelől öfzszegyüle-
kezett Szép Nem is tapsolással 's Éljen
kiáltással fogadta a' Ns Sereget: és hogy
a' Rendek, nagy bizodalommal ajánlották
az egész Tiszti-Kart jó Királyunknak, kér-
vén méjj tisztelettel Ő Felségét, hogy az
Obérster Urat oly jutalommal, mint más
Brigadérosokat; egyéb Tiszt Urakat is Tiszt-
ti rangjöknek meg-hagyásával méltóztas-
sék meg-tisztelni. — Ezenn Levéllel fel-
küldödték hozzánk, a' fenn-említett jeles
alkalmatossággal tartott Beszédek is, me-
lyeknek Hírmondónk mellett való közlé-
sére, több tekintetekben esmérjük magun-
kat köteleseknek.

Miskoltzról Jan. 4-dikénn: — „E'
bé-állott új-esztendőnek 2-dik napján T. N.
Borsod Vármegye, itten *Miskoltz Váro-*
sában közönséges Gyűlést tartott, melyben
fel-olvastatott F. Királyunknak valamint
más Vármegyékhez: úgy a' miénkhez is
intézett kegyelmes Rendelése, a' fel-keltt
Nemességnek tisztességgel lejendő haza-
bottsáttatása eránt. Más nap, úgymint Jan.
3-dikánn, leg-elsőben is az itt quártélyo-
zott Ofztály, jeles katonai rendben ki-ál-
lott a' Vármegye' háza' eleibe, 's zászlóit,
melyek a' Szálába fel-vitettek, visszaz-

Heves Vármegyében fekvő *Eget* Városában, 4 Vásarok (Sokadalma) fognak ézentúl tartatni ezüztendőnként: melyeknek rendes napjai: tizedik Januárius; tizenket-tődik Május; hetedik Július; és tizenki-lentzedik September: \

Erdély Ország.

Csik-Somlyóról Dec. 20-dikán: —

„Igen nagy tél jár, szüntelenvaló köd van. Soha a' húza és zab, óltsóbb nem volt a' Székely földön, mint most.“

„Itt, öt Franciskánus Profeszszorok, a' Klastrom' alamisnájából élvén, ingyen tanítanak Rhetorikáig, mintegy 5 száz Székely Ifjakat. Húszra van fundátzió; hanem a' többek kéfz pénzért, vagy gabonáért vétetnek bé.“

* * * * *

Tiszteletes Nagy jó Uram! Én a' Kegyelmed' munkáját, melyet Falusi Prédikátor nevezet alatt kibotsátott nem régen, figyelmeteſen végig olvastam; az én ítéletem róla ez: hogy az egész munka szép, még egyik nyomtatott Magyar Prédikatziók is, olyan meg-fogható együgyűséggel a' Vallásbeli Matériákról nem íratnak, és a' Publicum nem tsalattatik meg v-
lek mint némelyekkel. Tsak az a' kár, hogy ez a' Kegyelmed' betses munkája sokakra nézve még non-
ens, mivel sokan azt sem tudják még, hogy van e'
a' Világon. Én azért azt javaslom, hogy a' közön-
séges Újsag-Levelekben, nevezze ki azokat a' helye-
ket, a' hol az Exemplárok le vagynak téve 's a' t.

Egy ilyen Levelet vevék a' napokban, Falusi Prédikátor Társaimnak köszönő és szerentsét kívánó Leveleik között, egy olyan Tiszt. Tudos Férjfiútól, a' ki egynehány szép és hafznos munkái által magát a' Magyar Hazára érdemessé tette. Valamint egyebekben, úgy ebben is. Szavát fogadom, azou nagy Férjfiúnak, 's jelentem az érdeemes Közönség előtt, hogy az én Falusi Prédikátor nevezet alatt ki-botsátott két, nyolctzadrét Darabból álló és magában 59 esztendei alkalmazhatóságokhoz szabott Prédikáziókat foglaló munkának Exemplárjai le vagynak téve:

Debretzenben, a' Ref. Collégiomban Tit. Németh Károly; Sz. Fejérváron, Könyvkötő Baumeister József; N. Győrött, Könyváros Miller Ferentz; Pápán, Professor Látza József; S. Patakon, Feyes István Collegiom Provisor; Sz. K. Szabadiban, Tiszt. Prédikátor Almásy és Ns Somodi János — Uraknál.
Bogárdon Somodi István Prédikátor.

Meg-tsillapodásra láttatván már Európának állapota készülni, én is újra hozzá fogtam Statisticám II-dik Rézfének ki-dolgozásához, melyről rövid nap alatt a' Hazát tudósítani szándékozom. Azonbann is kéntelenittem azon N. Erd. Hazafiakat, a' kik a' subscribált Uraknak neveit hozzám bé-küldötték, ne sajnálják a' még hátra lévő pénzt kezemhez szolgáltatni. Több már két esztendejénél, hogy az Exemplárok mindenfelé el vagynak küldözve, 's árroknak még fele sem érkezett kezembe. Ily bánás' módja a' leg-buzgóbb indulatú Hazafit is el rettentheti a' Könyv-írástól! —!

Győrött

Németh László.